

zachována a tuzemským soudem bylo přikázáno, by zachovávaly zásady o vzájemnosti, ve výnosu vytčené. V odstavci 5. tohoto výnosu jest pak — ostatně ve shodě s předpisy §§ 21 až 23 nesp. říz. — uvedeno, že, zůstane-li v území rakouského státu movitá pozůstalost po československém státním občanu, přenechá se jak projednání pozůstalosti, tak i rozhodnutí o sporných dědických nárocích československým soudem, naproti čemuž přísluší soudům rakouského státu projednání pozůstalost příslušníků československé republiky pozůstávající v nemovitém majetku, pokud jest v rakouském státě. Že by tato zásada neplatila pro rakouské soudy, byla-li pozůstalost již zahájena, není v odstavci 5. vysloveno. V poslední větě výnosu se pouze připomíná, že již zahájené pozůstalosti mohou i v příčině movité pozůstalosti rakouských státních příslušníků od zdejších soudů projednány a skončeny býti. I kdyby tato věta byla pokládána za část dohody mezi oběma státy, což vzhledem k jejímu umístění jest pochybným, plynulo by z ní jen tolik, že dle zásady vzájemnosti i rakouské soudy mohou — ale nemusí — projednání a skončení movité pozůstalosti československých státních příslušníků, byly-li u nich již zahájeny. V daném případě však vídeňský soud, řídě se patrně předpisem odstavce 5. onoho výnosu, sdělil, že neprojedná pozůstalost Davida A., nýbrž přenechá projednání pozůstalosti zdejšímu soudu a že řízení vydací jest tam již v běhu. Okresní soud pro Malou Stranu v Praze jest tudíž dle § 21 nesp. říz. a odst. 5. zmíněného výnosu povinen ujmouti se projednání pozůstalosti, je-li dle § 106 j. n. příslušným. Tato příslušnost nebyla však dosud nade vší pochybnost zjištěna, neboť Marie Ř. udala sice, že David A. bydlel se svou rodinou v domě č. p. 1400 v Praze III. asi po tři roky před tím, než se v roce 1915 odtamtud vystěhoval, ale neuvedla, zda se přestěhoval přímo do Vídně, či snad jinam do tuzemska, tak že není jisto, zda měl svůj poslední obecný soud v tuzemsku u okresního soudu pro Malou Stranu v Praze či u jiného tuzemského soudu. Okresnímu soudu tedy náleží, by výsledkem dědických účastníků vyšetřil tuto okolnost a dle výsledku šetření buďto prohlásil sebe příslušným dle § 106 j. n., nebo dle § 44 j. n. postoupil spisy příslušnému tuzemskému soudu. Dědicům nelze arci brániti, aby nežádali dle § 24 nesp. říz. též v Rakousku platného, by pozůstalost přes to, že by k jejímu projednání byl příslušným soud československý, projednána byla soudem rakouským. Takovýto návrh musili by však učiniti u rakouského soudu.

Čís. 1198.

Přípustnost žaloby o určení platnosti smlouvy, uzavřené za války, již jest splněti: »až nastanou normální dopravní a platební poměry mezi Rakousko-Uherskem a Anglií«.

(Rozh. ze dne 27. září 1921, Rv I 191/21.)

Určovací žalobou (§ 228 c. ř. s.) domáhal se žalobce zjištění, že smlouva, uzavřená v srpnu 1916 se žalovaným na dodání 1000 liber sterlinku dle kursu 32.50 K netto k dodání a zaplacení 14 dní po návratu normálních dopravních a platebních poměrů mezi Rakousko-Uherskem a Anglií jest po právu. Procesní soud první stolice žalobě vyhovět a uveďl

mimo jiné v důvodech: Co se především týče žalovaným namítané formální nepřipustnosti určovací žaloby pro nedostatek zákonnitých předpokladů, uvádí žalovaný sám, že normální dopravní a platební poměry mezi býv. Rakousko-Uherskem a Anglií se nedostavily, dozrává tím, že smluvená doba plnění pro dodání liber šterlinků nenastala, a netvrdí ani, že by žalující strana nyní již tohoto dodání žalobou na plnění domáhati se mohla a měla. S druhé strany jest však výpovědmi svědků prokázáno, že žalující banka valuty, od žalovaného koupené, zaprodala dále a že firma G. ve Vídni ku zajištění svého nároku proti žalující firmě na dodání této Londýnské valuty si vymohla prozatimné opatření proti ní dle usnesení Vídeňských soudů. Poněvadž žalující firma ku krytí svých závazků vůči svým komitentům Londýnskou valutu odjinud by si musila opatřiti, pakli žalovaný sporných 1000 liber šterlinků jí dodati povinen by nebyl, má s ohledem na nejisté, a stále se měnící kursovní poměry všech valut zajisté právní zájem na tom, aby pravoplatnost dodací smlouvy se žalovaným v příčině 1000 liber šterlinků uzavřené, co nejdříve na jisto postavena byla soudním rozhodnutím. Jscu tedy tu veškeré podmínky ustanovení § 228 c. ř. s. pro procesualní přípustnost určovací žaloby. Při použití vykládacího pravidla čl. 278 obch. zák. a § 914 obč. zák. nelze z ujednání stran, ústně učiněného, a ze smlouvy pak oboplně písemně formulované a potvrzené nikterak vyčísti, že by smluvním ustanovením »lieferbar und zahlbar 14 Tage nach Wiederkehr normaler Verkehrs — und Zahlungsverhältnisse zwischen Oesterreich-Ungarn und England« stanovena byla existence rak. uhers. říše jakousi podmínkou kupní smlouvy. Úmysl a vůle stran šly při učinění smlouvy zřejmě jen k tomu, že tímto stanovením určena má býti splatnost a doba plnění se strany žalovaného v ten rozum, až dopravní a platební poměry mezi státem, ku kterému obě strany přísluší, a mezi Anglií dospějí do normálních hospodářských poměrů. Poněvadž na podkladě tohoto jedině správného výkladu o tom pochybovati nelze a jest naprosto jisto, že takové pravidelné poměry v dohledné době zajisté nastanou, sluší ono smluvní ustanovení právně pokládati za určení času (lhůty) pro plnění dle § 902 a násl. obč. zák., nikoliv však za podmínku, jak žalovaný, dovolávaje se předpisu §§ 904 a 704 obč. zák., mylně se domnívá. Neplatí tudíž zde ani ustanovení § 898 a § 698 obč. zák. a nemůže proto okolnost, že Rakousko-uherská říše dodatečně přestala jako taková existovati, míti za následek neplatnost trhově smlouvy, pročez i tato námitka žalovaného jest bezdůvodna. Totéž platí i o dalších jeho námitkách, že smlouva jest neplatna pro nemožnost plnění jednak ekonomickou, jednak fysickou. Odvolá-li se žalovaný v onom směru na to, že by dodání 1000 liber šterlinků podle smlouvy mu způsobilo velkou škodu ba i hmotnou zkázu jeho přivodilo, není toto tvrzení ničím doloženo a jest pochybným již vzhledem k tomu, že dle vlastního svého tvrzení žalovaný, pokud se týče jeho manželka, při uzavření smlouvy měli pohotově v majetku ku prodeji 500 liber šterlinků, které si žalovaný na všechen způsob podržeti měl k dispozici pro splnění dodací smlouvy. Jinak jde však při této smlouvě jako při každém obchodě o obyčejné kupcecké risiko s prodejem a koupí zboží zejména ve válečné a poválečné době vzhledem k všeobecně známým nejistým národohospodářským poměrům pravidelně spojené, žalovaný chtěl si tehdejší smlouvu, jak sám dozrává, pro valuty, jež prodal, kurs, který tehdež se zdál výhodným,

zajistiti, i nemůže nyní, když spekulace ta se nezdařila, dodatečně z toho odvozovati neplatnost smlouvy proto, že prý smlouva se přiči dobrým mravům (§ 879 obč. zák.). Ostatně — a to platí zejména také k vyvrácení další námitky žalovaného o fyzické nemožnosti plnění, že valutu 1000 liber šterlinku, kterou nemá, vůbec si opatřiti a tudíž dodati skutečně s to není — nedomáhá se žalobkyně touto žalobou dodání této valuty, nýbrž jen určení, že dodací smlouva jest po právu, a nemohou tudíž nynější poměry a okolnosti vůbec býti rozhodnými pro posouzení otázky, zda-li následkem těchto dočasných poměrů plnění smlouvy svého času, když nastane doba splatnosti a dodání na žalovaném bude žádáno, s obou hledisek žalovaným uplatněných bude možným čili nic. **O d v o l a c í s o u d** rozsudek potvrdil a uvedl mimo jiné v **d ů v o d e c h**: Co se tkne zájmu dle § 228 c. ř. s. zjistil soud procesní z výpovědí svědku, že žalující banka valuty od žalovaného koupené zaprodala dále a že firma G. ve Vídni ku zajištění svého nároku si vymohla prozatimní opatření dle právoplatných usnesení vídeňských soudů. Žalující má tudíž zájem na tom, aby vzhledem na stále kolísání ceny valut a na povolené prozatimní opatření co nejdříve zjištěno bylo, že jest uzavřena smlouva na dodání oné valuty, kterou sama prodala a o niž se žádost za prozatimní opatření opírá. Rozhodnutím těchto dvou otázek bylo vše pro rozhodnutí sporu určovacího důležité vyřešeno. Vše ostatní náleží do žaloby o plnění. Proto netřeba se obíratí otázkami: 1. jak vykládati sluší slova 14 dní po tom, až nastanou normální dopravní a platební poměry mezi Rakousko-Uherskem a Anglií a 2. že plnění je pro žalovaného nemožným. Poněvadž přes to soud prvě stolice těmito otázkami se obíral, odkazuje odvolací soud na ostatně správné věci i zákonu vyhovující důvody prvního soudu, které vývody odvolacími vyvráceny nebyly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobou určovací podle předpisu § 228 c. ř. s. domáhá se žalující strana toho, aby soud zjistil, zda právní poměr mezi oběma spornými stranami dle udání uzavřený trvá čili nic, tedy v žalobě, o niž jde, zda smlouva v srpnu 1916 mezi stranami uzavřená po právu trvá. Smlouva ta, jak dopisy dokázáno, uzavřena byla. Poněvadž na soud vneseno žádání, aby rozhodl, zda smlouva ta trvá, nutno zajisté rozhodnouti otázku nejen vzniku smlouvy, nýbrž i otázku tvrzeného zániku smlouvy a platnosti její počáteční. Tu soud především zjistil, že nejde tu o obchod diferenční, nýbrž o obchod efektivní a žalovatelný. Není možno vážně hájiti stanovisko, že smlouva uzavřena byla pod podmínkou, že říše Rakousko-Uherská nepomine. To v doznaném obsahu smlouvy nikde nestojí. Shroucením se říše Rakousko-Uherské nenastal zánik smluv, mezi různými obyvateli státu toho uzavřených, nýbrž smlouvy ty platí i na dále. Dlužno je ovšem vykládati, kde se toho jeví potřeba, se zřetelem na nastalé faktické mezinárodní poměry. Ustanovením smlouvy: »lieferbar und zahlbar 14 Tage nach Wiederkehr normaler Verkehrs und Zahlungsverhältnisse zwischen Oesterreich-Ungarn und England« vyjádřena jest nikoli podmínka existence smlouvy, nýbrž určení lhůty, kdy plněno býti má, tedy 14 dní po tom, až nastanou normální dopravní a platební poměry mezi

místem, kde strany smlouvu uzavřely a které jest částí v oné době existovavší říše Rakousko-Uherské a mezi Anglií. O čas plnění tu nejde a nerozhodno jest tedy, zda doba ta již nastala. Zde pouze vzhledem k námitce žalované strany dlužno konstatovati, že nenastala pádem říše Rakousko-Uherské nemožnost pokud se týče neplatnost smlouvy. Otázku možnosti nebo nemožnosti faktických plnění bude možno rozhodnouti teprve v době, kdy plnění vskutku požadováno bude, a nerozhodna jest otázka ta pro žalobu určovací, jak k tomu odvolací soud správně v rozsudku svém poukazuje. Obsah rozsudku první stolice i obsah rozsudku soudu odvolacího (odkazující »na správné a věci i zákonu vyhovující důvody prvního soudu, odvolacími důvody nijak nevyvrácené«), svědčí, že otázkou platnosti smlouvy se zabývaly oba rozsudky a správně ji rozhodly. Jest tudíž výtku v tom směru činěná úplně neodůvodněna. Správně tedy soudy, zjišťivše existenci i dosavadní platnost smlouvy, určovacímu požadavku vyhověly.

Čís. 1199.

Tím, že kupitel přijal plnění částečné, vzdal se námítky § 1415 obč. zák.

(Rozh. ze dne 27. září 1921, Rv I 253/21.)

Žalovaná firma koupila od žalobce asi (circa) 2.000 pytlů po 4 Kč, tržová cena byla splatna »ihned po dodání«. Žalobce dodal pouze 1152 pytlů, jež žalovaná přijala a vyplatila 2.000 K. Žalobu na zaplacení zbytku za dodaných 1152 pytlů procesní soud první stolice zamítl jako předčasnou v podstatě proto, že žalobce nespornou dodávkou 1152 pytlů ujednané smlouvy nesplnil a proto že žalovaná firma nemusila fakturovanou částku platiti a mohla se obmeziti na pouhou splátku, neboť tržová cena byla splatná teprve »ihned po dodání«, čímž se rozumí dodání úplné. Odvolací soud žalobě vyhověl. Důvody: Smlouva, o niž se jedná, dá se na straně žalujícího prodávatele i žalovaného kupitele dělití, což nejlépe patrné z toho, že kupitel na dodaných jemu 1152 pytlů po 4 K zapravil 2.000 K, což rovná se právě ceně za 500 pytlů a jest proto placením pouze částečným, jaké mají na mysli § 918 odstavec druhý obč. zák. a čl. 359 obch. zák., kdežto prodávající rovněž po dílcích dodával. Dle čl. 359 obch. zák., s nímž novelisované znění § 918 odstavec druhý obč. zák. se shoduje, smí při smlouvě dílčí odstoupení jednotlivý smluvník pouze od nesplněné posud části smlouvy, v tomto případě tedy od dodávky 848 pytlů, což však předmětem sporu není, kdežto žalobcem splněný díl smlouvy dodací zavazuje stranu žalovanou, by dodané pytle zaplatila (čl. 326 a 342 odstavec druhý obch. zák.), když zboží to bez námitek přijala a podržela, aniž vůči liknavosti prodávajícího při dodání zbytku pytlů dle čl. 355 a 356 obch. zák. se zachovala (čl. 338 obch. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody :

Pokud jde o právní posouzení věci, není pochybnosti, že jde o smlouvu s plněním s obou stran dělitelným, vždyť, jak žalovanou v dovolání samém